

๑๐. พระพุทธรูปยืนปางแสดงธรรม

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เจ้าสามพระยา เลขทะเบียน ๑๓/๑๐๙๗/๒๕๐๔

ศิลปะทวารวดี พุทธศตวรรษที่ ๑๕ - ๑๖ (ประมาณ ๑,๐๐๐ - ๑,๑๐๐ ปีมาแล้ว)

ได้จากกรุพระปรารักษ์ประธานวัดราชบูรณะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๐

สัมฤทธิ์ สูง ๒๘ เซนติเมตร

พระพุทธรูปยืนแบบตริภังค์ แสดงโดยการเอียงพระโสณี และวางน้ำหนักไว้ที่พระขงฆ์ข้างหนึ่ง อีกข้างหนึ่งอยู่ในลักษณะพัก แสดงปางด้วยพระหัตถ์ข้างเดียว คือพระกรขวายกขึ้นในระดับพระอุระ หันฝ่าพระหัตถ์ออก จีบพระอังคุฐ (นิ้วหัวแม่มือ) และพระดรรชนี (นิ้วชี้) เป็นรูปธรรมจักร ทำเป็นปางแสดงธรรม (วิตรรกมูทรา) ส่วนพระหัตถ์ซ้ายทอดลงข้างพระวรกาย อันเป็นลักษณะของพระพุทธรูปศิลปะทวารวดีระยะแรก (ศักดิ์ชัย สายสิงห์, ๒๕๖๔, ๑๐๓ - ๑๐๔) หากแต่พระพุทธรูปองค์นี้มีพัฒนาการต่างไปมาก กล่าวคือพระพักตร์เป็นแบบพื้นเมืองซึ่งน่าจะได้รับอิทธิพลศิลปะเขมรเข้ามาผสมผสานแล้ว ลักษณะรูปทรงที่เหลี่ยม พระขนงต่อกันเป็นรูปปีกกา พระเนตรโปนเหลือบลงต่ำ ปลายชี้ขึ้น พระนาสิกใหญ่ พระโอษฐ์หนา มีแนวพระมัสสุอยู่เหนือขอบพระโอษฐ์ เม็ดพระศกเล็กเรียงติดกันแน่น มีพระรัศมีเป็นต่อมกลม อยู่เหนือพระอุษณีษะรูปกรวย ครองจีวรห่มเฉียงบางแนบพระองค์ แลเห็นขอบสบงเป็นแผ่นหนาที่บั้นพระองค์ เหนืออังสาซ้ายมีชายจีวรยาวลงมาระดับพระอุระ ดังนั้นจึงอาจกำหนดอายุอยู่ในสมัยทวารวดีตอนปลาย ประมาณพุทธศตวรรษที่ ๑๕ - ๑๖

10. Standing Buddha Statue in Teaching Posture

Chao Sam Phraya National Museum, registration number 13/1097/2504

Dvaravati art, 10th - 11th century CE (1,000 - 1,100 years ago)

Derived from the chamber of the main pagoda of Ratchaburana Temple, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province in 1957

Bronze, height 28 cm.

The Buddha statue stands in Tribhanga stance (tri-bent pose) which consists of three bends in the body: neck, waist and knee. It is in the contrapposto pose with the right hip extending a little and more weight put on one side of the thigh while the other side in a resting manner, performing the teaching posture with one hand. The right arm is held closer to the chest, palm facing outward. A circle is made with the index finger and the thumb to form a Dharmachakra (Wheel of Dhamma), in the teaching posture (Vitarka mudra). The left hand is situated beside the body, a characteristic of the early Dvaravati Buddha images (Sakchai Saising, 2021, 103 - 104). However, this image had evolved much differently. The square face displays a local look probably influenced by Khmer art. The eyebrows form a continuous curve like a crow's wings. His protruding eyes with curved-up ends look downward. The nose is large, and the mouth is thick with a mustache line above its edge. Small hair curls are lined up tightly. A small circular halo is above a cone-shaped protuberance. The statue is apparently wearing a thin robe clinging to the body in the open mode, leaving the right shoulder bare. A thick flap of the inner garment edge is visible around the waist. The end of the robe hangs down from the left shoulder to the chest. This statue dates back to the late Dvaravati period, around the 10th - 11th century CE.